Hålogalandsleia

- ny del av Pilegrimsleden fra 2024

Orientering for kultursamarbeidet Vesterålen

4. oktober 2023

Hanne Kristin Jakhelln
hanne@muskat.as

Bakgrunn

2014: forprosjekt i samarbeid mellom Nordlandsmuseet, Gildeskål kommune og Sør-Hålogaland bispedømme

2015-2019: hovedprosjekt Pilegrim i nord ledet av SHBD definerte leden, beskrivelse av bakgrunn, seilingsled med egen båt staket ut, flere prøveseilaser gjennomført (oppnådde ikke godkjenning)

2020: SHBD overførte ansvaret for videreføring og videreutvikling til Gildeskål kommune

2021: Gildeskål kommune engasjerer MUSKAT AS som PL for revitalisering av prosjektet Ressursgruppe etablert og piloter valgt ut.
Beslutning om å videreføre prosjektet og søke støtte fra bispedømmer og fylkeskommuner til arbeidet med godkjenning

2022 :
Mars: Støtte fra NFK og prosjektleder utlyst
Juni: PL (MUSKAT as) på plass og hovedprosjekt igangsatt, med finansiering fra SHBD og NFK

2023: involvering av flere nøkkelsteder, forankring av prosjektet, driftsmodell, søknad om godkjenning

MUS
KAT

Målsettinger

Hovedmål
Få godkjent pilegrimsled mellom Trondenes og Nidaros i 2024

Delmål
Koble prosjektet mot Bodø2024

Etablere lokale pilgrimsleder

Aktivere lokal overnatting, mat, transport og opplevelser opp mot pilegrimer

Etablere regionale pilegrimssenter

MUS
KAT

AGENDA

Status i arbeidet

Beskrivelse Hålogalandsleia

Nøkkelsteder

Driftsmodell

Kritiske punkter

MUS
KAT

2023

Bestemme navn på leia

Endelig beslutning antall nøkkelsteder

Avdekket Olavsarven

Arbeid med driftsmodell

Forankring i fylkeskommunene

Samarbeid med Nasjonalt pilegrimssenter

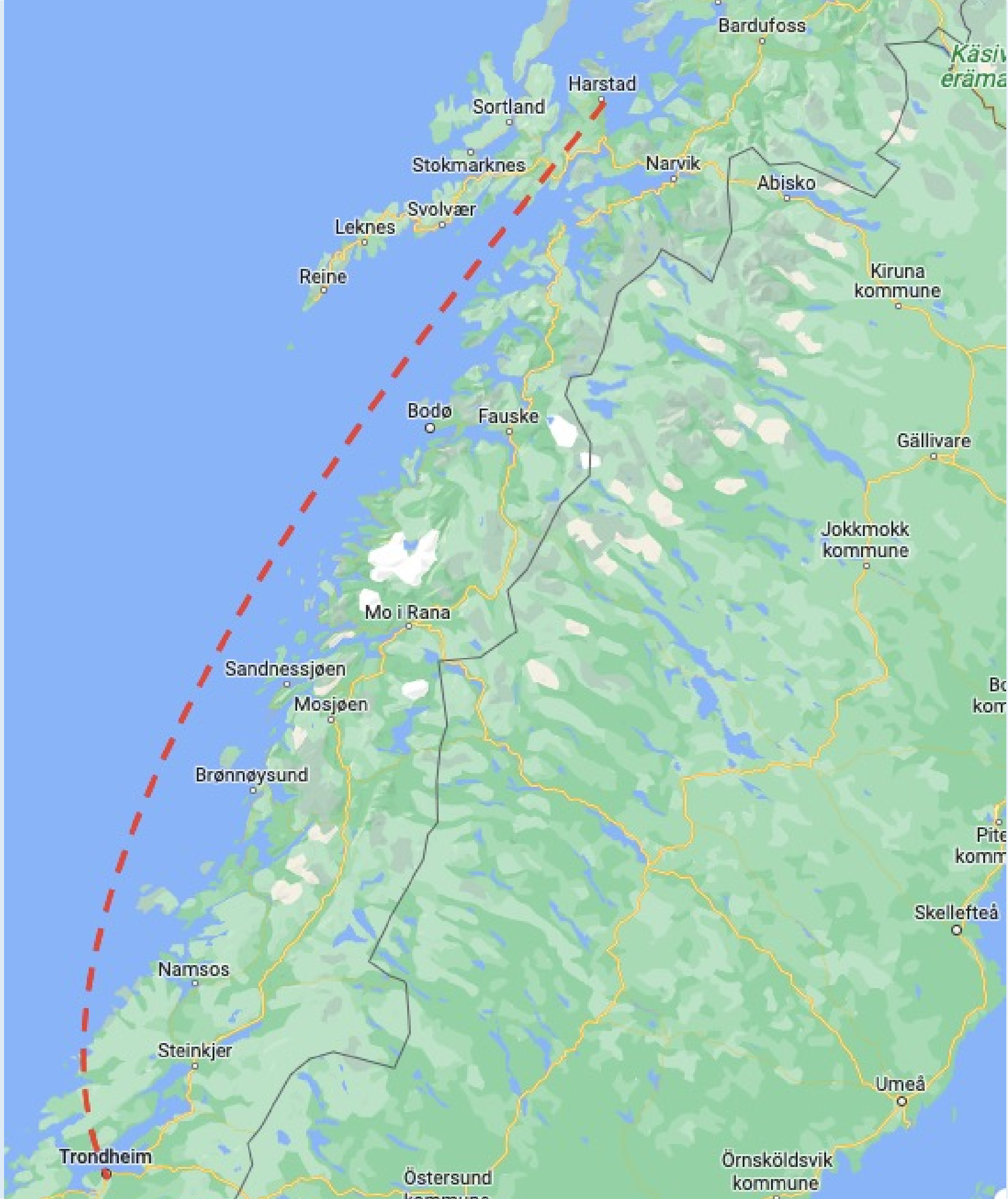
Søknadsdokument

MUS
KAT

Hålogalandsleia – ei hybrid kystlei

MUS
KAT

MUS
KAT

Støpeform til pilegrimsmerke
Fra Trondenes. 1400-tallet.

Motivet er St. Olav med krone, oks og septer. Merker i billig metall ble solgt ved valfartstedene. Pilegrimene fikk da et bevis for at valfarten var fullført.

Kun fire slike støpeformer er kjent fra hele Norden. St.Olavsmerkene som ble støpt i denne formen, kan ha blitt solgt i Nidaros eller her på Trondenes.

Olavsarven i fra nord

Noe som vitner om Olavsarven i nord er Olavstedene i leia. I kirkene Trondenes, Sigerfjord, Bø, Hadsel; Røst, Vik i Sømna, Leka og Austrått finnes de Olavs figurer/bilder fra middelalderen. I tillegg er det et Olavs kapell i Bodø domkirke og en Olavskilde i Vennesund i Sømna. Det finnes også flere Olavslegender fra leia som er blitt delt helt opp til vår tid. I museum finnes det Olavsfigurer også fra Bjarkøy, Kvæfjord, Andenes, Lurøy, Nesna og Alstahaug kirkene.

MUS
KAT

Hanne Kristin Jakhelln
hanne@muskat.as

Kriterier søknad om godkjenning

- Valg av hovedtrase
- Tilrettelegging av lokal led
- Innhold rundt nøkkelstedene
- Infrastruktur rundt nøkkelstedene
- Ferdselsmåter
- Kart over leia med GPX-spor
- Nødvendige tiltak langs leden
- 5 årig driftsmodell

MUS
KAT

MUS
KAT

Pilegrimer reiser allerede langs Hålogalandsleia

Fase 3 (juni 2022 - mai 2023):

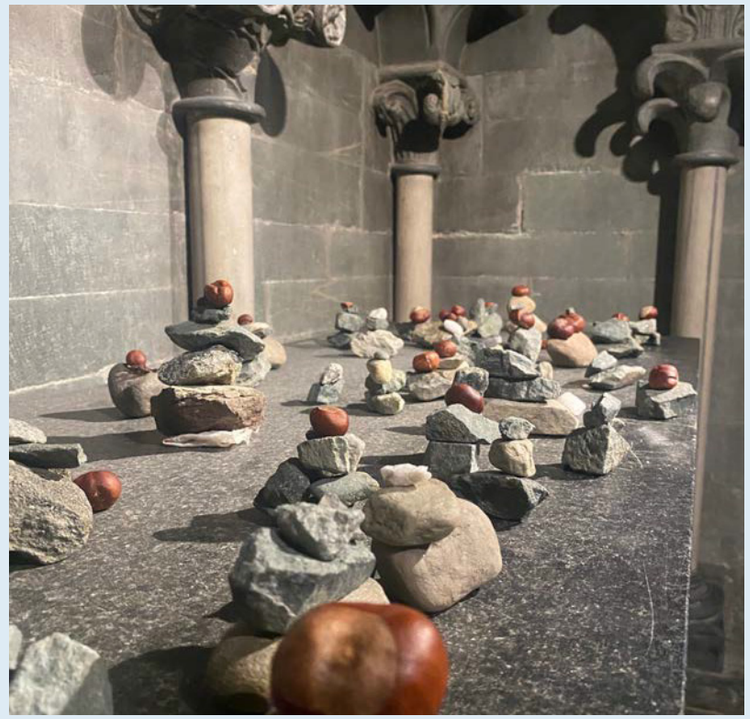
- lede prosessen mot godkjenning
- tett samarbeid med NPS
- samarbeid med fylkeskommunene, statsforvaltere og kommunene - utarbeide driftsmodell
- koordinere arbeidet i utvalgte prosjektområder og tydeliggjøre rolle fremover
- utvalg av flere nøkkelsteder
- legge veien videre
- finansiering av videre tiltak.

MUS
KAT

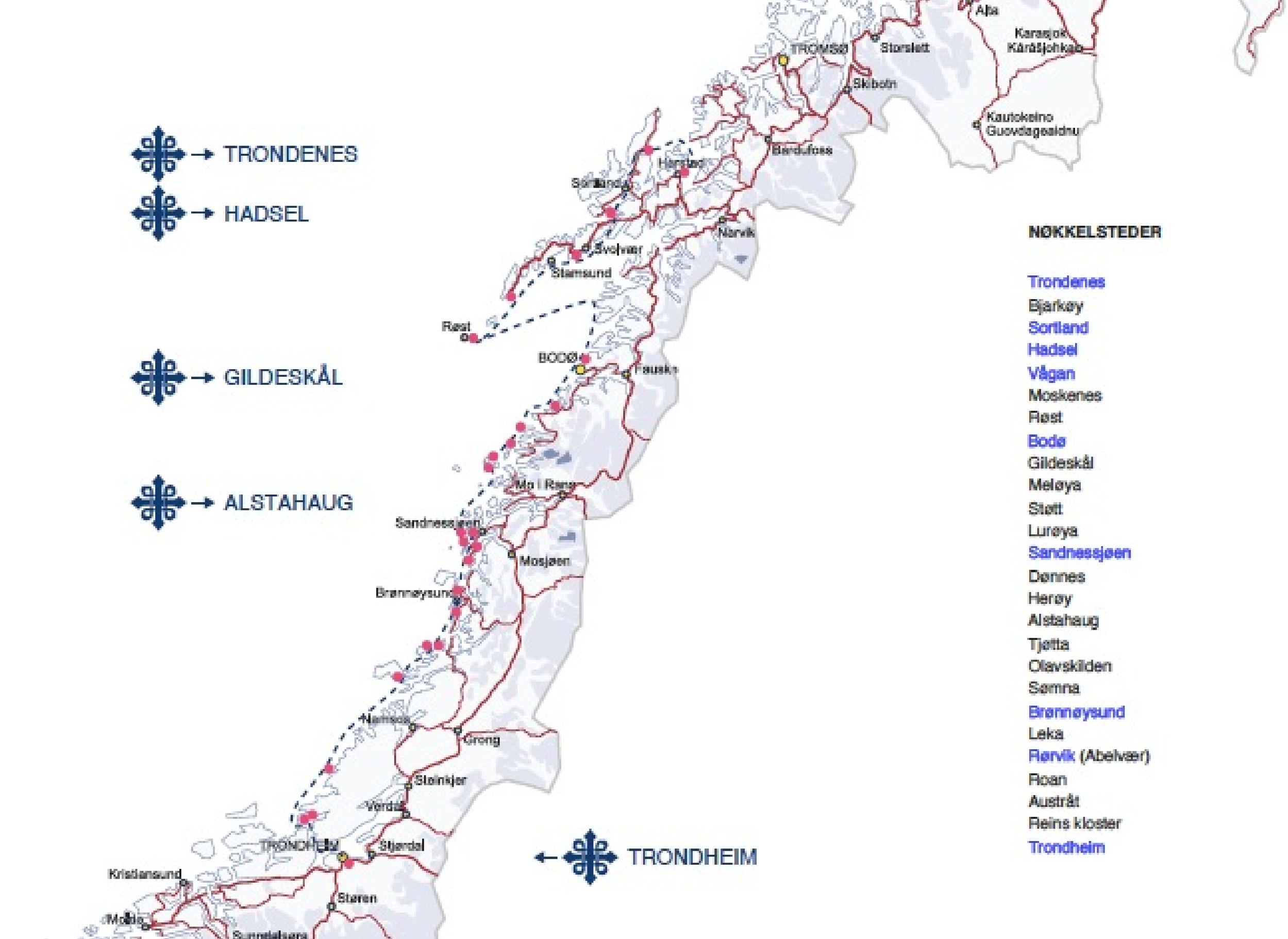

Målet for pilegrimsreisen

TRONDENES
HADSEL
GILDESKÅL
ALSTAHAUG
TRONDHEIM
Alta
Karasjok
Kárášjohka
TROMSØ
Storslett
Skibotn
Kautokeino
Guovdageaidnu
Bardufoss
Harstad
Narvik
Svolvær
Stamsund
Røst
BODØ
Mo i Rana
Sandnessjøen
Mosjøen
Brønnøysund
Namsos
Grong
Steinkjer
Verdal
TRONDHEIM
Stjørdal
Kristiansund
Molde
Støren
NØKKELSTEDER
Trondenes
Bjarkøy
Sortland
Hadsel
Vågan
Moskenes
Røst
Bodø
Gildeskål
Meløya
Støtt
Lurøya
Sandnessjøen
Dønnes
Herøy
Alstahaug
Tjøtta
Olavskilden
Sømna
Brønnøysund
Leka
Rørvik (Abelvær)
Roan
Austrått
Reins kloster
Trondheim

Nøkkelsteder

2 i Troms
18 i Nordland
2-4 i Trøndelag

Hva kreves for å bli nøkkelsted?

- Innhold på nøkkelstedene (historie, kulturminner, Olavsarven, åpen kirke og eventuell samisk tradisjon), gjerne en kortfattet men helhetlig beskrivelse av helheten

- Infrastruktur: hva finnes av overnatting, bespisning, sanitæranlegg og parkering i nærheten

- Ferdselsmåter: hvordan ankommer vi nøkkelstedet best mulig med ulike ferdselsmåter, og hvilke lokale pilegrimsruter finnes i tilknytning. Adkomst via offentlig båttransport et kriterium for utvelgelse

MUS
KAT

Nøkkelsteder

Historisk tyngde knyttet til pilegrimshistorien og Olavsarven
Tilgjengelighet
Engasjement fra kirke og lokalbefolkning
Tilrettelegging av formidling
Reiselivsmessig infrastruktur
er noen kriterier som det er særskilt tatt hensyn til

Fire utvalgte motorer
Mange nøkkelsteder/stoppepunkt langs leden

MUS
KAT

Hanne Kristin Jakhelln
hanne@muskat.as

Framover for Kystpilegrimsleia

- Kontinuerlig forankring og utvikling.
- **Ressurs for nøkkelstedene og interessepunkter.**
- Logistikk til lands og til vanns.
- Menneskemøter, vertskap og synlighet.
- Tro mot pilegrimen og pilegrimstradisjonen.

PILEGRIMSLEDEN

Cultural route of the Council of Europe
Itinéraire culturel du Conseil de l'Europe

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

MUS KAT

Samfunnsutvikling

«Kystpilegrimsleia er jo et godt verktøy for lokal samfunnsutvikling»

Ordfører Kristin Furunes Strømskag, Frøya,

februar 2023

PILEGRIMSLEDEN

Cultural route of the Council of Europe
Itinéraire culturel du Conseil de l'Europe

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

MUS KAT

Forventninger nøkkelsted

- **En status å være nøkkelsted;** en forvalter- og utviklingsoppgave.
- **Politisk forankret** satsing
- Det er satt av **ressurser til arbeidet**
- En **kontaktperson** fra nøkkelstedet
- **Nøkkelstedsgruppe** som representerer alle 4 pilarer. Møtestruktur.
- Aktiv deltagelse i pilegrimsnettverket og i samlinger, **bygge felles kultur og kjennskap**.
- **Involvere og aktivere** lokalsamfunnet, arrangere, merke, ..

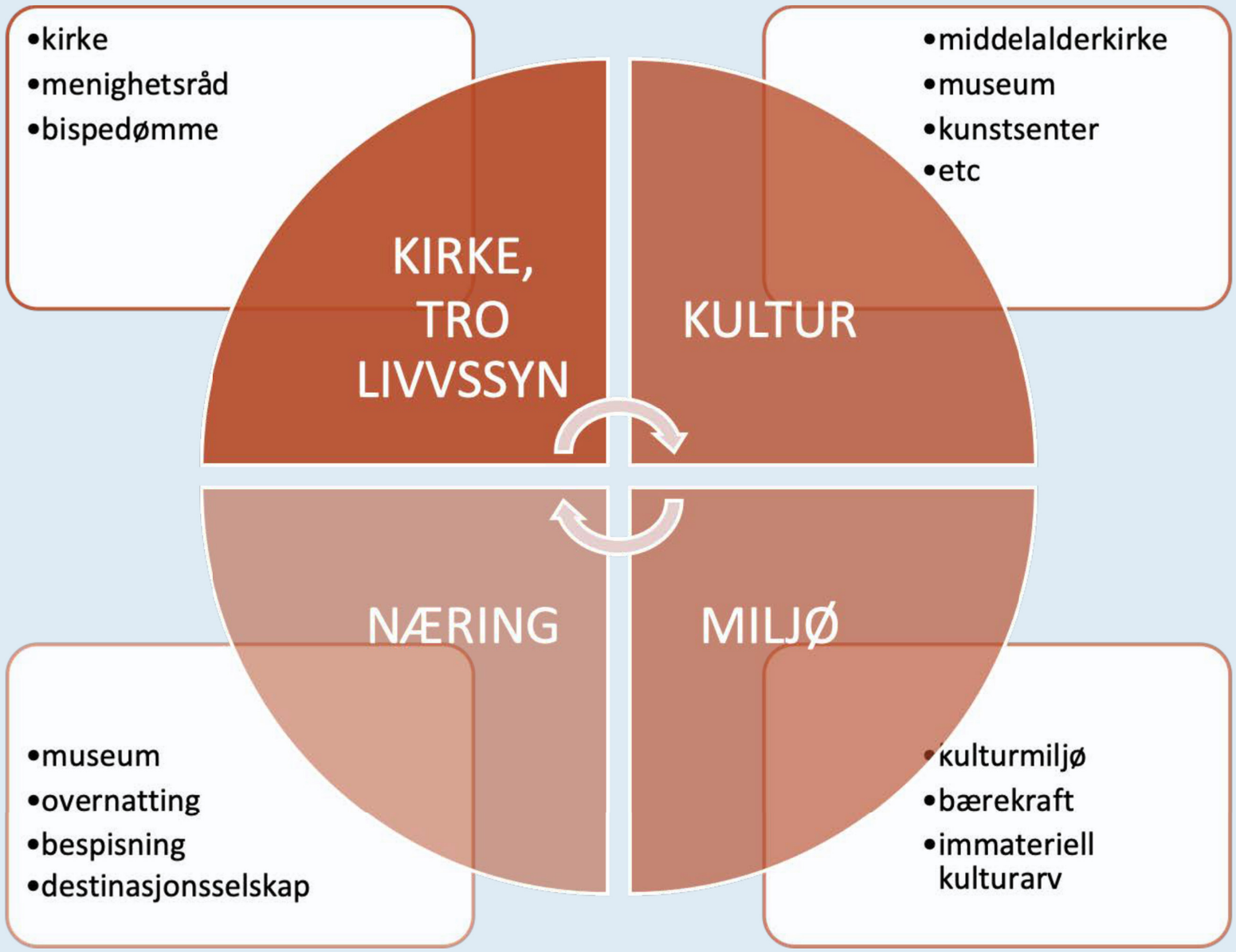
PILEGRIMSLEDEN

Cultural route of the Council of Europe
Itinéraire culturel du Conseil de l'Europe

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

MUS
KAT

Nøkkelsteder – pilarer for innhold

MUS KAT

5 ÅRIG DRIFTSMODELL HÅLOGALANDSLEIA

23.jun.23	Prosjektfase etablering			Full drift		Forutsetninger
	2024	2025	2026	2027	2028	Minimum 50% stil regional inndeling
Kostnader	**Steg 1**			**Steg 2**		Stilling kan kombi Kontorleie i eksist
RPS Trondenes	800 000	800 000	800 000	2 000 000	2 000 000	
RPS Gildeskål	800 000	800 000	800 000	2 000 000	2 000 000	
Eventuelt RPS Hadsel eller Alstahaug				800 000	800 000	
Totalt	**1 600 000**	**1 600 000**	**1 600 000**	**4 800 000**	**4 800 000**	
Fiansiering						
Troms fylkeskommune	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	Drift Trondenes
Nordland fylkeskommune	400 000	400 000	400 000	800 000	800 000	Drift av Via Quirini
NPS	0	0	0	2 400 000	2 400 000	Forventning om st 2028, eventuell et erfaringer fra drift
Nord-Hålogaland bispedømme	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	
Sør-Hålogaland bispedømme	200 000	200 000	200 000	400 000	400 000	
Kommuner	200 000	200 000	200 000	400 000	400 000	Antall kommuner
Andre parter	200 000	200 000	200 000	400 000	400 000	Museer, regionråd
Totalt	**1 600 000**	**1 600 000**	**1 600 000**	**5 000 000**	**5 000 000**	

MUS
KAT

ViaQuerinissima

En kulturell reiserute mellom Røst og Venezia

Søker om status som europeisk kulturrute i 2024

Via Querinissima er et kunst- og kulturprosjekt som skal formidle vår levende kystkultur i Nordland, og knytte bånd til Europa gjennom utveksling av kunst, kultur, historie og tradisjoner.

Internasjonalt samarbeid mellom flere europeiske regioner. Venetoregionen i Italia og Nordland er de to hovedpartnerne i prosjektet.

Via Querinissima skal være et verktøy for å synliggjøre og finansiere de mange aktivitetene og arrangementene som allerede gjennomføres av partnerne. For Nordland betyr det å ha et "europeisk rom" hvor man kan vise muligheter, aktiviteter, arrangementer som allerede finnes i Nordland. I tillegg til å skape nye aktiviteter og arrangementer som gjør Nordland enda mer attraktivt

Aktivitet og organisering sees i sammenheng med Hålogalandsleia.

Del av Bodø 2024

Bodø 2024

THE ART OF NATURE handler om å utforske kunst i – eller fra – et arktisk perspektiv. Basert på idéen om å være ett med naturen og omgivelsene, i stedet for å gjemme seg bort fra dem.

Inngå samarbeidsavtale i 2022
God dialog og B2024 ser Pilegrim i nord som en mulighet for å

- innfri det langsiktige perspektivet
- kobling mot Via Quirinissima
- kobling mot Fotefar mot Nord
- kople på andre opplevelser som etableres langs kysten

MUS
KAT

Regionale pilegrimssenter

Skal stimulere til og veilede om pilegrimsvandring innen sine respektive regioner

Regionale pilegrimssentrene skal **etablere nettverk med regionale aktører**, og skal, i samarbeid med kommune, kirke, fylkeskommune, frivillige lag og organisasjoner, museer, m.fl., s**timulere til bærekraftig reiseliv og verdiskapning** med grunnlag i kultur og natur. Sammen med et stort nettverk av nøkkelpartnere er det disse som legger til rette for de gode opplevelsene langs Pilegrimsleden - St. Olavsvegene til Trondheim. Arbeidet ved regionale pilegrimsentre koordineres av Nasjonalt pilegrimssenter.

Årlig driftskostnad **stipuleres pr. RPS til 2 mill.** Den statlige grunn-finansieringen bør settes til 60 % av driftskostnaden, slik at hvert RPS får et årlig driftstilskudd på 1,2 m

ntere jobber aktivt for å utvikle bærekraftig reiseliv på Pilegrimsleden. Her representert ved Pilegrimssenter Dale-Gudbrand s
en på reiselivsmesse i Madrid, Spania.

MUS
KAT
PILEGRIMSLEDEN
HERBERGE
NORSK KULTURARV
NORWEGIAN HERITAGE

Hovedprosjekt: Gjennomføring og avslutning

Fase 4 (juni 2023 – juni 2024):

- godkjenning av leden
- enighet om navn på leden (Hålogalandsleden?)
- søknad om godkjenning av leden etablering av produkter
- tilrettelegge pilegrimsturer
- planlegge åpningsseilas i 2024
- etablering av regionale pilegrimssenter
- strategier for varig drift av leden - 5 årig driftsmodell
- finansiering av videre drift og vedlikehold av pilegrimsleden

– Når du går fra kirke til kirke fungerer de som varder på livsveien, sier Kim Astrup.

MUS
KAT

Bærekraftsmålene

Den nasjonale pilegrimssatsingen skal legge FNs 10 bærekraftsprinsippene for reiseliv til grunn for arbeidet, med spesiell vekt på:
Kulturell rikdom

- Å respektere, videreutvikle og fremheve lokalsamfunnets historiske kulturarv, autentiske kultur, tradisjoner og særpreg.
- Rent miljø og ressurseffektivitet
- Å minimere reiselivsbedrifters og turisters forurensing av luft, vann og land (inkludert støy), samt å minimere genereringen av deres avfall og forbruk av knappe og ikke-fornybare ressurser.
- Lokal kontroll og engasjement
- Å engasjere og gi kraft til lokalsamfunnet og lokale interessenter m.h.t, planlegging, beslutnings-taking og utvikling av lokalt reiseliv.

MUS KAT

Hanne Kristin Jakhelln
hanne@muskat.as

PILEGRIMSLEDEN
ST.OLAVSVEGENE TIL TRONDHEIM

Cultural route of the Council of Europe
Itinéraire culturel du Conseil de l'Europe

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

H1 AKTIVISERE KIRKE, TRO OG LIVSSYN I ET PILEGRIMSPERSPEKTIV

H1.1 Koordinere arbeidet i de fire pilotene med fokus på samarbeid, samhandling og utvikling av felles aktiviteter (pilotene skal bidra til læring med overføringsverdi langs hele leden)

GJENNOMFØRT

H1.2 Etablere pilegrimssamarbeid mellom menigheter over hele bispedømmet.

2023 OG 2024 - SHBD OG NHBD

Dialogmøte i januar

- med pres av status

- dialog om videre samarbeid

H1.3 Forsterke det kirkelige aspektet knyttet til pilegrimssatsingen (bevaring av kulturarv, ha fokus på kirkekunst, menneskers pilegrimsreise og tilrettelegging for aktivitet

2023 OG 2024 - SHBD OG NHBD

Dialogmøte i januar

- med pres av status

- dialog om videre samarbeid

H1.4 Åpne kirker langs pilegrimsleden

2023 OG 2024 - SHBD OG NHBD

Avklare videre

H1.5 Lokale pilegrimsvandringer tilpasset flere målgrupper (menigheter, skoleelever, turister, pilegrimer på vandring)

GJENNOMFØRT I PILOTER- 2023

H1.6 Gjøre kirkerommet, prestegårder og kirke-ruin attraktive å besøke og å delta i aktiviteter rundt

GJENNOMFØRT I PILOTER- 2023

H1.7 Etablere et samisk perspektiv på pilegrimssatsingen

GJENNOMFØRT I PILOTER- 2023- AVKLARE AMBISJONSNIVÅ

H2 ETABLERE SAMARBEID/NETTVERK FOR REGIONAL PILEGRIMSLED (TRONDENES - NIDAROS)

H2.1 Etablere ressursgruppe og prosjektleder

GJENNOMFØRT

H2.2 Det etableres ei ressursgruppe bestående av ressurspersoner som kan bidra inn i den videre utviklingen

GJENNOMFØRT

H2.3 Avklare forventninger til prosjektet

GJENNOMFØRT

H2.4 Identifisere eksisterende leder i nord; Kystleden (ytre), Nordlandsruta (indre)

GJENNOMFØRT

H2.5 Revitalisere tidligere satsing

GJENNOMFØRT

H2.6 Fortsette der den ble avsluttet

GJENNOMFØRT

H2.7 Utvikle eksempel/idébank

2023 på nettsiden

H2.8 Koble satsingen med næringslivet (reiseliv, opplevelser, mat, transport etc.)

IGANGSATT - 2023 OG 2024

H3 KOBLE PROSJEKTET MOT BODØ2024

H3.1 Samarbeid med European Cabins of Culture og Nordlandsruta

VURDERT OG FORKASTET

H3.2 Etablere alternativ rute for vandringer langs Nordlandsruta og turistforeningshyttene som vandringsmål

VURDERT OG FORKASTET

H3.3 Samhandling med Articulation of Faith

IGANGSATT OG VIDEREFØRES I 2023 OG 2024

H3.4 Samhandling med Via Quelrinissima og Fotefar mot nord

IGANGSATT MED VQ

H3.5 Et internasjonalt perspektiv på pilegrimsreise

IGANGSATT MED NPS

H4 UTREDE GRUNNLAGET FOR Å ETABLERE EN GODKJENT PILEGRIMSLED

H4.1 Kartlegging av eksisterende aktivitet (SHBD)

GJENNOMFØRT

H4.2 Aktiverer lokale leder (teste ut metodikk og prosesser - overføringsverdi) gjennom fire piloter:

a. Glåmdal
b. Hadsel
c. Trondenes
d. Aksla og

GJENNOMFØRT

H4.3 Mobilisere lokale aktører - kirke, kulturarv og frivillighet – skape felles forståelse

GJENNOMFØRT I PILOTER

H4.4 Utarbeide pilegrimskart, hefte, stempel etc.

ETTER GODKJENNING

H4.5 Utvikle satsinger på større lokale prosjekter, (eks Hadsel, Trondenes og Sandnessjøen)

GJENNOMFØRT

H4.6 Samarbeid med Nasjonalt pilegrimssenter

a. Avklare kriterier for St Olavsleden godkjent
b. Koordinere satsingen med Nasjonal strategi for pilegrimsleden
c. delta i nasjonale nettverkssamlinger og møteplasser

IGANGSATT

H4.7 Utarbeide grunnlag for felles skilting, markedsføring og aktivitetsutvikling basert på nasjonal modell for pilegrimssatsingen

ETTER GODKJENNING

H5 UTREDE GRUNNLAG FOR Å ETABLERE REGIONALE PILEGRIMSENTER

H5.1 Kartlegge andre senter sin virksomhet og underveis erfaringer fra øvrige pilegrimssenter

a. Innhold
b. Oppgaver

IGANGSATT

H5.2 Finne beste lokalisering av regionale pilegrimssenter

IGANGSATT

H5.3 Finansiering av regionale pilegrimssenter

a. Budsjett
b. Driftsmodell

IGANGSATT -2023 OG 2024

H5.4 Samarbeidspartnere

IGANGSATT

H5.5 Organisering

IGANGSATT

2024 HA
GODKJEN
ST. OLAVSVEG
HALOGALANDSLEDEN

Handlingsplan 2023 Pilegrim i nord

Fase 4 (september 2023-juni 2024)

- samhandling mellom tre fylkeskommuner og statsforvaltere
- enighet om navn på leden (Hålogalandsleden?)
- søknad om godkjenning av leden
- etablering av produkter/turer
- tilrettelegge pilegrimsturer lokalt
- planlegge åpningsseilas i 2024
- etablering av regionale pilegrimssenter
- strategier for varig drift av leden - 5 årig driftsmodell
- finansiering av videre drift og vedlikehold av pilegrimsleden

MUS
KAT

Kritiske punkter

Finansiering driftsmodell

Samarbeidsavtale mellom fylkeskommunene

Godkjenningsvedtak

Opprettelse av regionale pilegrimssenter

Etablering av aktivitet langs Hålogalandsleia

Samarbeid kirke – kultur - reiseliv

MUS
KAT

Langtidsplanen om Pilegrim i Nord

«Fiske og fiskeeksport i Nord-Norge har i stor grad generert ressurser til byggingen av Nidarosdomen. Målet for prosjektet Pilegrim i Nord (PIN) har vært å etablere sammenhengende kystled fra Trondenes til Trondheim. Arbeidet startet som et samarbeidsprosjekt mellom Sør-Hålogaland bispedømme og Nordlands musea
høsten 2015, finansiert av Nordland fylkeskommune.

Nå har Gildeskål kommune kommet aktivt med som en pådriver for fremdrift i arbeidet. Det foreligger **planer for opprettelse av et regionalt pilegrimssenter i Gildeskål** for koordinering av Pilegrim i Nord.»

Pilegrimsferden **skal gå i den leia som fisken er blitt frakta og jekteleia.**

(S. 18)

Langsiktig utvikling

2021
- OPPSTART
- Synliggjøre Gildeskål som pilegrimskommune
- Identifisere eksisterende leder i nord
- Definere samarbeids-partnere
- Lokal led Gildeskål etablereS
- Etablere piloter: Gildeskål, Helgeland, Trondenes og Hadsel
- Finansiere satsing

2022
- Oppstartprosje kter i piloter
- Produktutvikling
- Opprette idébankfor prosjektet
- Samarbeidspartnere i nord - inspirasjonssamling
- Etablere pilegrimskart
- Kommunikasjo n prosjektet

2023
- TRONDENES Nasjonaljubileet
- Tilknytning til andre leder
- Etablere nøkkelsteder
- Samhandling og samarbeid
- Forankring av satsingen
- Produktutvikling
- Godkjenning av lede

2024
- Åpningssseilas fra Trondenes til Nidaros - etapper
- Bodø2024 - delprosjekter og aktivitet
- Tilknytning internasjonale leder
- Regionalt pilegrimsenter Trondenes etableres
- Regionalt pilegrimssente r Gildeskå etableresl
- Hadsel kirke jubileum

2025
- Drift regionale pilegrimssenter
- Utvikling av nettverk
- Deltakelse i nasjonale nettverk
- Bygge videre på kvalitet i produkter

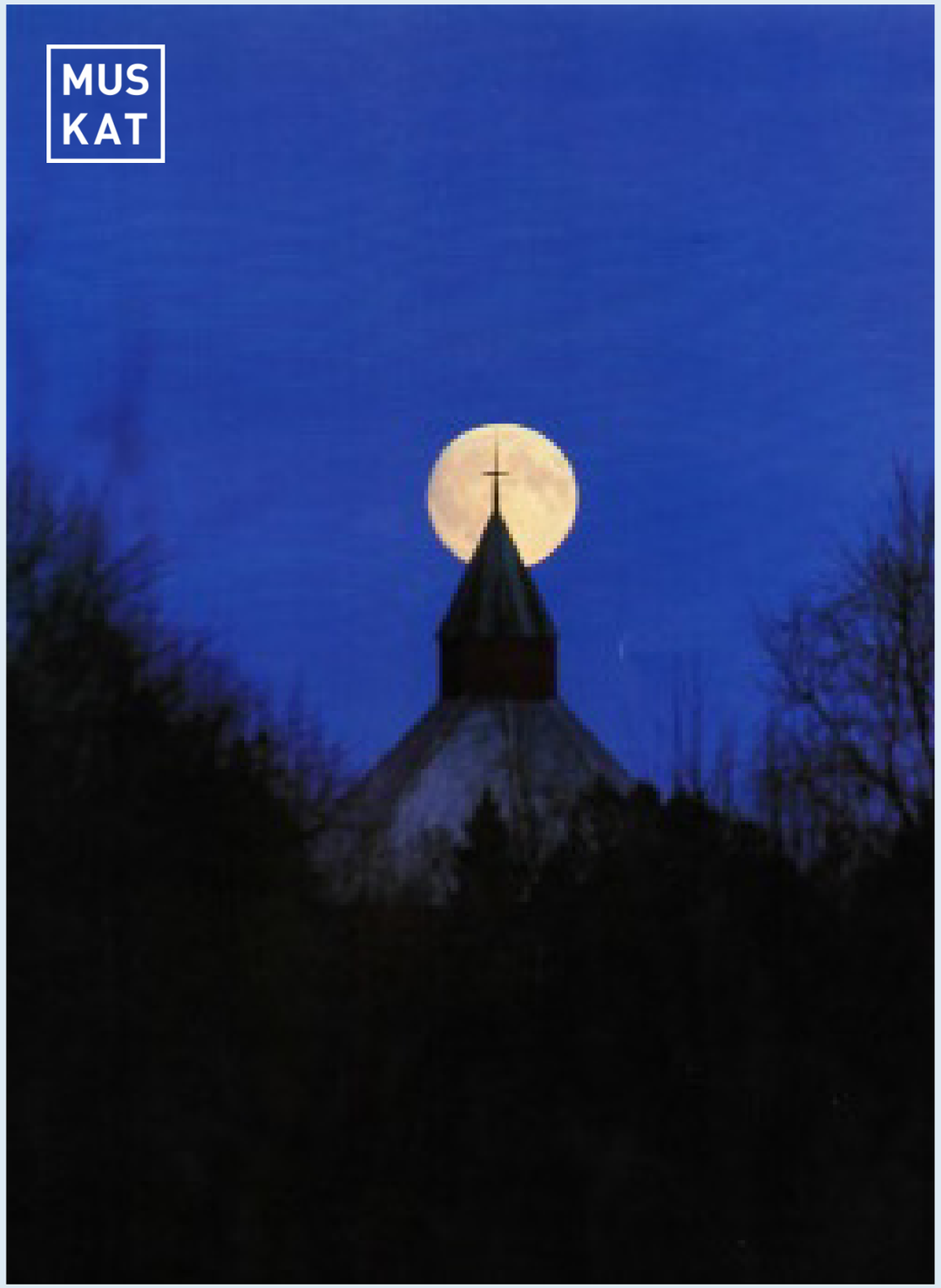
2026
- Drift av regionale pilegrimssenter
- Bygge videre på kvalitet i produkter

2027
- Nasjonal fiansiering av RPS
- Bygge videre på kvalitet i produkter

2028
- Bygge videre på kvalitet i produkter

2029
- Bygge videre på kvalitet i produkter

2030
- Nasjonaljubileet
- Nordnorsk led etablert og kvalitetssikret
- Vandring fra nord til Stiklestad?
- Gildeskål kirke jubileum

Enhver kirke kan sees på som et lokalt pilegrimsmål, selv om mange av de som vandrer langt ser på Nidarosdomen som sitt mål for pilegrimsferden.
(Langtidsplanen)